

Дзвоник

№103

Журнал для українських дітей Румунії
Місячник Союзу Українців Румунії. 8 рік видання, жовтень, 2015 рік

Dzvonuk (Clopotel)

№ 103, 2015 р.

Журнал для українських дітей
Румунії.

Заснований у 2007 році.

Над *Dzvonukem* працювали:

Головний редактор: Микола Корсюк

Редактор: Людмила Дорош

Редколегія: Іван Ковач, Михайло
Михайлюк, Михайло Трайста, Марія
Чубіка.

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15,
с.1

тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;

телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«S.C. SMART ORGANIZATION
S.R.L.»

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Наша електронна адреса:
redactia.clopotel@gmail.com

Dzvonuk пропонує:

- * казки
- * оповідання
- * вірші
- * загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * рухливі ігри

*Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!*

Євген ГУЦАЛО

* * *

Україно – мамо, сестро, жінко,
в'ється блискавицею твій стан.
Ти ж бо, Україно, українка,
склала серденьком свої вуста.

Ти ж бо українка, Україно,
стрічкою в косах твоїх – Дніпро,
ти моє безсмертя солов'їне,
плоть моя калинова і кров.

Україно – жінко, мамо, сестро !..
Сонце – мов дитя біля грудей –
ти несеш і завше будеш нести,
вірячи у свій грядущий день.

Україно – жінко, сестро, мамо
у блакитному вінку небес,
так, як сина, обійми руками,
так, як матір, обійму тебе.

Ти ж бо українка, Україно,
як твої лелеки й журавлі,
у твоїх очах співа барвінок,
і калини гілка на чолі...

Микола ВІНГРАНОВСЬКИЙ

ПЕРША КОЛИСКОВА

Спи, моя дитино золота,
Спи, моя тривого кароока.
В теплих снах ідуть в поля жита,
І зоря над ними йде висока.

Спи, моя гіллячко голуба,
Тихо в моїм серці і щасливо.
За вікном хлюпочеться плавба
Твоїх літ і долі гомінливої.

Спи, моя дитинко, на порі.
Тіні сплять і сонна яворина...
Та як небо в нашому Дніпрі,
Так в тобі не спить хай Україна.

Хай вона не спить в тобі повік,
Бо вона – для тебе і для світу...
Люлі, мій маленький чоловік,
Капле сон сріблястий з верховіту...

Микола КОРСЮК

Диво грибної пори

(XXIX)

– Ну, пішли ж, – мовив наче стурбовано Петрусь, забудькувато дивлячись на Павутинку, що звисала нерухомо перед ним, така спокійна і начебто байдужа, ніби на світі все спокійне, умиротворене й безтурботне. І ніщо не непокоїть її, не мучить і не колотить її думки, їй байдуже, що снується довкола, бо ж не може все отак враз застигнути, знеособитись, вдихнути довкіл їх мертву порожню німоту, яка б знищила всяку живу думку? Увесь манливий поклик, красу осіннього неба і цю дурманну пахоту осінніх грибів? Та й оцю тиху зараз Павутинку. Хіба з'явилась би, коли б довкруг не дихала оця нерозгадана таємниця? Петрусь вірив, що воно, хоч і не чутно, все до нього говорить і тулиться до його душі, бо чому б тоді так спокійно пливли по небу ріденькі хмарки. Йому здавалось, що якби зараз він нечутно окликнув їх, вони б усі зразу відгукнулись би на його погук. Та щоб не сколихнути їх спокій, він так же супокійно звернувся до Павутинки, хоч те, що мав сказати, не стосувалося обов'язково їхньої справи.

– Батько говорив, що світ без руху не існував би, – і замовк зніяковілий.

– Воно, мабуть, так, коли говорив. Знаю, що слово на вітер він не кидав.

– Не кидав, бо дорожив ним на вагу золота. І мені радив.

– Знаю. Та досить розмов. Ходімо.

І вони пішли вузьким протоптом, що часто гаснув поміж дубняком. Павутинка звивалась перед Петрусевими очима і час од часу зникала кудись, а потім знову виринала, легенько хилитаючись, та голосу не подавала. Петрусь ступав стиха, якимось обережно, більше вгадуючи, куди стелилась та стежинка, і теж мовчав, злегка окидаючи поглядом довколишність, щоб розгадати пору дня. Потерпати, що не встигнуть скінчить затіяну справу сьогодні ані на крихту не сумнівався, однак іти просто отак зничев'я не годилося, та й не звук він до загадкової невпевненості. Він завжди, як і батько, волів знати наперед, що і як скінчиться. А боятися вовка і в ліс не ходити йому не подобалось. «Будь у всьому рішучий, – завжди радив йому батько. – Не знаючи роботи кінець, не розпочи-

най її. Краще перечекай. А узнавши кінець – берися до справи, хоч іноді може вийти не все за задумом». В душі Петрусь наче й погоджувався з такою думкою, однак, щиро говорячи, не хотів би, щоб отак вийшло. Ішов стиха й мовчки, а подумки таїв думку, що не відає достеменно, як вийде. Павутинка напевне догадується про щось, коли ось вже кілька хвилин не озивається до нього. А це не в її норіві стільки мовчати. Що ж, він теж не стане схилити її до розмови.

Та не довго мучив себе, швидко терпець йому таки увірвався і він запитав ніби невинно:

– Що ж, ще довго нам тягнутися?

– Мабуть, уже недалеко, – одізувалась Павутинка. – Знала б – сказала б, бо знаю, що нетерпеливий. Я теж.

– Уже садиба братова й виднілася, а зараз ніби вітер її здув, чи ліси заслонили.

– Які ліси? Я щось їх не бачу. Ось одна стежка перед нами.

– Мов безконечна якась.

– Безконечна... Мусить їй бути кінець.

– Авжеж мусить бути їй кінець. Одне тільки не знаємо – де й коли.

– Ви все знаєте, – махнув рукою Петрусь.

– Невже ти не довіряєш мені?

– Не те слово.

– Не мучайся і душу не терзай. Ось скінчиться дубняк, і все стане на своїм.

– Дай боже, щоб вся ця казка дійшла кінця.

– Кажу, що вже не довго. Хочеш перепочинемо. А там і зневіра розвіється.

– Зневіри в мене ніякої. Батько завжди радив не зневірятись у дорозі.

– От бачиш. Не слід втрачати надію.

– Так, без надії сподіватись, радите.

– Я не раджу, а батько так радив тобі.

– Справді радив.

Петрусеві мовби не сподобалась оця розмова. Краще було помовчати, ось уже крайвидніє галявина, дубняк скінчився. А що ще його чекає – швидко переконається. На те й пора оця осіння така вдалася.

– А он уже й провидень швидко, – мовила Павутинка, мовби нічого не сталося.

Людмила ДОРОШ

Надійчині чобітки

Сьогодні Надійка була просто щаслива! Мама купила їй нарешті гумові чобітки і тепер вона зможе гуляти осінніми вулицями, скільки захоче, і при цьому не обминаючи калюж! Адже ті калюжі немов магнітом притягували маленьку Надійку, а от мама чи бабуся: ні та й ні, не можна в них ступати! А ось тепер – вже можна! Тепер Надійка з нетерпінням чекала дощику, щоб нарешті взути ті новенькі чобітки, які немов кликали її до себе. Вона поставила їх біля своїх шкіряних чобітків, які взувала в сухі, недощові дні, і пішла спокійно спати.

Здавалось би, вся хата поринула в темряву і солодкий сон. Ага, якби й ні! У коридорі, де на полиці стояло взуття, розгорілася справжня сварка!

– А ви ще хто такі? – звернулися до гумових чобітків шкіряні. – Грубі, негарні, і ні замка на вас немає, ні хутра, ніякої прикраси, і прибору бракує!

– Я... я... – розгублено лепетали гумові чобітки, – ми... ми... ми потрібні людям, коли йде дощ...

– Що?! Дощ? Та який же хазяїн одягає своє улюблене взуття у дощ? Мене, ось, ніколи не взувають у дощ, адже так і розклеїться недовго, і шкірі попусуватися! – задержувато вихвалялися шкіряні чобітки. – Ну, тоді недовго вам тут сидіти! – і вони захотіли злорадно, бачачи, як похнюпилися гумові чобітки.

Минали гарні осінні дні. Шкіряні чобітки щодня ходили з Надійкою на прогулянку, їх чистили щовечора і ставили на місце, а гумові чобітки стояли собі самотні і припадали пилом.

– Ну, що ми вам казали? – сміялися з них шкіряні чобітки. – Сійте, сійте, поки вас кудись не вижбурнуть, мабуть, на смітник!

Лише старий дерев'яний годинник осудливо хитав своїм маятником.

Ось і цього ранку шкіряні чобітки з триумфом вийшли з хати, а гумові ще раз гірко зітхнули. Вони вже й самі почали вірити в ту страшну долю, яку замальовували їм зазнайкувати шкіряні чобітки.

Проте сьогодні їх чекав сюрприз! Коли увечері вхідні двері відчинилися, у хату увійшла сердита Надійчина мама. Виявилось, що коли вона з донечкою поверталася з дитсадку, з неба почало лити, як з відра, і хоча вони й не намкли, бо мали парасольки, проте Надійчині чобітки протекли і ніжки в дівчинки були геть мокрі й холодні. А що вже казати про шкіряні чобітки! Їхня підшва відклеїлася, немов вони відкрили рота і просили їсти, а шкіра набрякла від води.

Гумовим чобіткам стало шкода своїх сусідів, вони навіть спробували їх підбадьорити, але ті лише шепеляво цитнули на них, не

бажаючи ні з ким спілкуватися.

І з цього дня для гумових чобітків настало райське життя! Надійка щодня взувала їх, вони разом бігали по калюжах, збирали осінні листя. І дівчинка була щаслива, і гумові чобітки теж. Всю осінь проходила в них Надійка, і шкіряні чобітки просто лопалися із задрощів. Але одного дня Надійка ненароком наступила на шматок скла і порізала свої гумові чобітки.

– Ну ось, ми ж вам казали, що не довго вам тут жити! – заіскрилися від радості очі у шкіряних чобітків, а гумові впали духом.

«Тепер вже точно опинитися нам на смітнику», – гірко думали вони, але ніякої образи на Надійку в них не було, адже вони розуміли, що саме в цьому й полягає їхня допомога: берегти ніжки маленької хазяйки від води.

І ось через декілька днів Надійчина мама разом із донечкою взяли гумові чобітки і вийшли з ними з хати.

– Ну ось, нарешті ми спекалися цих огидних гумових сусідів! – радісно вигукнули шкіряні чобітки, які чекали з нетерпінням прогулянки, адже їх підклеїли, а шкіра висохла і набула знову доброго вигляду.

– Ніщо не зникає безслідно, все перетворюється! – тихо промовив мудрий дерев'яний годинник, ритмічно коливаючи своїм маятником.

– Це як? – незрозуміло закліпали шкіряні чобітки.

– А он подивись, – посміхнувся годинник, – із гумових чобітків зробили горщик для квітів, як це зараз модно.

І дійсно: у гумові чобітки насипали землі, посадили в них багаторічні квіти і поставили з одного й другого боку воріт.

Тепер, скільки б разів не виходили шкіряні чобітки на вулицю, вони не могли уникнути свого давнього сусіда і не позаздрити його новому життю, адже гумові чобітки тепер постійно були надворі, могли, скільки їм того хотілося, дивитися на небо, на сонце, спілкуватися з птахами, і ніякий дощ їм не загрожував, адже вони були гумові.

– Хмм, а ким же стану я, коли в Надійки виросте ніжка? – мрійливо запитали шкіряні чобітки. – Що скажеш, мудрий годиннику? Адже ми теж будемо перетворені, так?

– Так-так, – підтвердив годинник, – і речі зі смітника переробляють, переплавляють. Із тебе, мабуть, випорять замок, переплавлять підшву...

Але шкіряні чобітки зацитькали на годинник, не бажаючи слухати такої перспективи. А дарма! Бо саме так з ними і трапилося.

Михайло МИХАЙЛЮК

Чому ведмідь не має хвоста

Звірі знову раду скликають велику

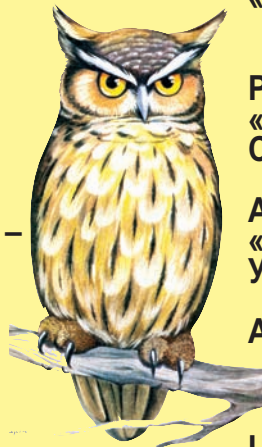
І знов велику раду мали –
А місце звалось те «Лоза».
Там звірі проголосували:
Усі ми «за», ми «за», ми «за!»

За те, щоб любого Бурмила
Вернути в рідний ліс гуртом,
Щоб навмання вже не шукати,
Одному тут, а тамки двом.

Щоб кожний звір – малий, великий –
Набрався мудрості і сил,
Щоби слова: «Знайдем Бурмила!»
Пусті не були і без крил.

Щоб через тиждень з цеї миті
Він на поляні був – отут,
Інакше ні вітри, ні зливи
Ганьбу з чола їм не зітруть...

Та з дерева Сова озвалась:
– А де шукати, звідки, як?
Хтось знає? Ні? То чи не краще
Найняти шукачів-собак?

Без тебе знайдемо
Бурмила.
Питаєш як?
А так –
І без порад,
І без собак!»

Пищали зайці у кущах:
«Собак Ведмідь не любить
страх!»

Рогаті скочили на ноги:
«Ти хочеш збити нас з дороги!
Собак ми взяли би на роги!»

Аж втрутилась плямиста Рись:
«Яка розумна, подивись,
Учити братство захотіла!»

Але Сова вже полетіла,
Не чула інших нарікань...

З далеких мандрів
І блукань
Кабан-зуб гострий
Повернувся.
Так розпалився,
Що роззувся,
Упрів і хрюкав –
Рох-рох-рох!

– Сову я здибав –
Ох-ох-ох! –
Переконався, що пернаті
Зарозумілі
І пихаті.

Та вас питаю,
Я, Кабан:
Для пошуків
Ви склали план?
Ще ні,
З Совою сперечались,
Тому на ліс
Цілий кричали?
Бо птах вона
І має крила,
І цим з пантелику
Вас збила?
Таж так –
Повік не знайдемо Бурмила! –
Кажу я вам,
Кабан-зуб гострий.
Гадали ми:
Зберемось в лісі,
Поникаєм туди-сюди

Звірі обурені порадою сови

Який тут гамір
Враз піднявся!
Ніхто із звірів
Не признався,
Що правду
Мовила Сова.
«Поради нам даєш? Овва!
Знайшлася мудра голова!
Бери назад свої слова...
А що шукаєш
В нашій лісі?
Сиділа б тихо
В темній стрісі.
Між нами ти
Не маєш слова,
Ти – птах,
А ми – чотириногі,
І мудрість наша лісова.
Лети собі,
Сово двокрила,

(Далі буде)

Анатолій ДАВИДОВ

ТАЄМНИЦІ СТАРОГО ДУБА

Дуб не одразу відчув, що прийшла осінь. Його тужаве листя довго не піддавалося прохолодним ночам й продовжувало зеленіти на жовтому тлі лісу. Вдень припікало сонце. Настало так зване бабине літо. Цього року було воно пізнім. А його чекали. Не лише старі дерева та звірі й птахи, щоб востаннє погрітись в лагідних променях, але й молоді павучки, які нещодавно вивелися й неспокійно сновигали по крайніх гілочках дерева. Тільки-но встоялася тепла днина, вони відразу ж стали випускати павутину. Довгу-предовгу. Подув легенький вітерець і відірвав її від гілочки, а разом з нею й павучка, і поніс їх у незвідані краї. А що для павучка, цієї крихітки, — незвідані краї? Відлетів з десятків метрів — і вже чужина. Інша б тваринка заметушилася од неспокою, почала б оглядатися, як його додому повернутися, який шлях найкоротший вибрати. Тільки не павучок! Чим далі він відлетить од дуба — тим щасливіший, бо там, на дубі й довкола нього, їх, павучків, надто багато зібралося, ось і розлетілися вони навсебіч, щоб освоювати нові угіддя.

І хоч дубову крону ще не зачепили листопади, однак пташок у його гіллі поменшало. Подалися у теплі краї вивільги, ошукані зозулею горихвісткі (вигодували-таки вони чуже пташеня), горлиці, які заколисували дуба і весь довколишній світ своїм лагідним туркотанням. Ще раніше, відколи над луками щоранку почали клубочитися вересневі тумани, велетень став свідком дивовижного явища: неподалік, поблизу озерця, перед вильотом у далеку дорогу зібралося кільканадцять лелек. Красиві чорнобілі птахи граційно витанцьовували, немовби на оглядинах, хизувалися сильними крильми, міцними ногами, вмінням голосно клетотати — на цьому зібранні, знав дуб, обирався вожак. Тільки найсильніший, наймудріший, найдосвідченіший лелека може повести зграю туди, де немає зими, де завжди тепло і вдосталь їжі. А шлях буде довгим і нелегким, а тому лелеки не відразу кинулися у вирій, а ще довго тренувалися літати клином.

Тільки зараз, коли на луках стали з'являтися мисливці, стара качка полетіла разом з виводком, тепер уже дорослими птахами, в плавні, що над річкою. Там, у густих заростях, їм безпечніше буде. Над ними вже не раз пролітали зграйки качок, кликали їх з собою, молодь тривожно

дивилася їм услід, однак стара качка тихим кряканням заспокоювала їх — вже не першу зиму вона перебувала на річці поблизу міста, де вода не замерзала і було вдоволь корму. І люди, знала вона, там не чіпають птахів, навпаки, у люті морози підгодовують їх смачною поживною їжею. Так навіщо ж летіти так далеко, ризикуючи в дорозі потрапити в гострі пазурі хижим птахам чи на очі мисливцеві?!

До дуба прилетіла галаслива зграя синичок. Давно їх тут не було. Сиділи в лісі, збираючи комах та гусінь на деревах, а про нього, велетня, забули. Образився на них дуб, адже кращого захисту від комах-шкідників, як синички, не знайти. Пташки зразу ж відчували невдоволення велетня. Вони виправдовувалися, буцімто сам він у всьому винен, оскільки немає на ньому дупелця, де б змогли вони виводити пташенят. Ї ні, замажав гілками дуб, не треба йому дупелця... Синички поникали туди-сюди серед листя, знайшли кілька бідолах-комашок, а тоді гайнули на луки насінням трав ласувати. Непосидюхи! Це їхня пора, знав дуб, нехай порозкошують, бо невдовзі зима й тоді важко, ой як скрутно буде синицям — ні корму не стане, ні затишку. У люту зиму з десятка синиць виживає, буває, однінька. А дубові не так вони вже й потрібні

будуть: цього літа завівся неподалік од нього мурашник. Все ті ж діти, що з вчителем, якого він колись порятував од напасти, приходили. Які дупло поремонтували. Принесли вони у відрі частину мурашника з комахами, зробили на пагорбі неглибоку ямку, розпушили на дні ґрунт і висипали туди принесене. Ще й огородили. Придумали отаке, дивувався велетень, хіба не відомо, як мурашники розводяться. Влітку, коли спекотно і безвітряно, вилітають з нього крилаті мурахи, знаходять собі нове місце й оселяються. Минає чимало часу, поки новий мурашник над землею спинається. А щоб відром мурашник переносити — нічого з того, напевно, не вийде! Аж ні — якийсь час мурашок не видно було, а тоді швиденько звели будівлю з дрібного пагіння і трав та й почали нишпорити скрізь у пошуках їжі. Добралися й до дуба. Так що є в нього тепер захисники від ненажерливої гусені! Зараз, як прохолодно стало, мурахи припинили марні мандрівки по дереву: утеплювали на зиму своє житло, закривали входи-виходи...

(Далі буде)

Ліна КОСТЕНКО

Здивовані квіти

Сю ніч зорі
чомусь колючі,
Як налякані їжачки.
Сю ніч сойка
кричала в кручі,
Сю ніч ворон казав:
«Апчхи!»

Сю ніч квітка
питала квітку:
– Що це робиться,
поясни?
Тільки вчора
було ще влітку,
А сьогодні вже –
восени!

Ганна ЧЕРІНЬ

Жовтень

В жовтні жовте сонце гріє
Так, що все навкруг жовтіє.
Жовті квіти і листочки,
Жовті дині й огірочки,
Що достигли на насіння,
Бо прийшла пора осіння.

Віктор ТЕРЕН

Утекла від мене річка

Утекла від мене річка,
Понесла вербову зелень.

І найменшенька травичка
Поховалася під землю.
Десь поділась перелітна
Павутинка вереснева.
Мерзне сонячне проміння,
Вицвітає серед неба.
Гніздам порожньо на вітах,
Колисаються намарне.
Лисеняток манить вітер –
Молоком пташиним пахне.

Надія КРАСОТКІНА

Осінь

А осінь вже постукала в вікно.
Чарівна осінь, сонячна і світла.
Ще гріє серце сонячне тепло,
Зелена барва на лугах не зникла,

Ще сине небо радістю цвіте
І хори коників лунають стоголосо,
А вдень і не подумаш про те,
Що у дворі стоїть красуня-осінь.

Земля красива, наче у раю,
Ще усміхаються привітно диво-квіти...
Земля їм віддає красу свою,
Та вже недовго їм палахкотіти...

Бо над віконцем ластівок нема,
Лелеки в небі до тепла гайнули...
Верба над річкою схилилася сумна,
Веселі літні дні давно минули...

Михайло ГАФІЯ ТРАЙСТА

КОЛИ ПОВЕРНЕТЬСЯ ХЛІБ, МАМО?

Для малого Петрика субота була найщасливішим днем, якого він чекав з великим нетерпінням цілий тиждень. Адже щосуботи Петрикова мати пекла великі, як колесо воза, хлібини.

В суботу вранці Петрика навіть не треба було будити, як у інші дні тижня. Він вставав раненько, вмивався прозорою, як скло, водою з цебра перед криницею і весело біг через кладку, прокинуту над річкою Ронішорою, в ліс, де назбирував добрий об'єм сухих хворостин, якими мати розпалювала вогонь у великій глиняній печі.

Коли повертався додому, сідав мовчки на порозі і уважно стежив за рухами матері, яка місила тісто на хліб у великому кориті, яке видовбав з верби дід Петро. Коли тісто переростало через корито, мати брала круглі тепші, мазала їх гусячим пером, змоченим в олії, а потім накладала в них тісто. Тепші складала на дерев'яну круглу лопату, якою засувала їх у піч.

Коли мати витягала хліб з печі, в Петрика слина котилася.

«Ніщо в світі так гарно не пахне, як свіжий, щойно витягнутий з печі хліб», – міркував Петрик, дивлячись услід матері, яка несла хліб до хати.

Петрик покрутився туди-сюди по подвір'ю, зламав прутик і поганяв ним невидимого коня, а потім підійшов до матері.

– Мамо, дайте, будь-ласка, трішки хліба, бодай отакий шматочок, – показував Петрик мізинця.

– Звідки я дам тобі хліба? – питала нібито здивовано мати. Вона добре знала: якщо почати свіжий хліб то він знову стає наче сирий, а окрім того, від теплого хліба Петрику може боліти шлунок.

– З хати, зі стола.

– Там уже немає хліба! – всміхається мати.

– А де він? – витріщив очі здивований

Петрик, та ж він сам бачив, як мати поклала хліб на стіл.

– Пішов до млина.

– До млина? Чому? – здивувався Петрик.

– Щоб подякувати мельнику, що змолвав муку!

Петрик поплентався до Таркової буди і почав з ним розмову, обіцяючи і йому трохи хліба, як тільки той повернеться з млина.

– Ще не повернувся, мамо, хліб? – знову підійшов до матері Петрик.

– Та ще ні!

– І чого ж він так забарився?

– Мабуть, пішов подякувати молотильнику, що помолотив пшеницю.

Петрик знову відійшов, заглянув у хлівець, щоб перевірити, що роблять ягнятка, в клітку до кроликів, пообіцявши їм трішки хліба. «Тільки ще не повернувся», – пояснив

кроликам Петрик і пішов знову матері голову морочити:

– Коли повернеться хліб, мамо?

– Зараз, Петрику, зараз, тільки щось його не видно, мабуть, пішов ще й в поле, подякувати хліборобу, – пояснила мати.

І тільки коли Петрик обійшов все господарство, обіцяючи всім курчатам, каченяткам, гусеняткам, навіть горобчикам та синичкам по

крихітці хліба, знову подався до хати.

– Ще не повернувся хліб, мамо?

– Та вже повернувся, ходи я тобі віржу трохи.

– Я хочу трохи більше! – благав маму Петрик, рахуючи в умі, скільком він обіцяв по крихітці хліба.

Мати посміхнулася і, знаючи Петрикову щедрість, врізала йому великий окресць хліба. Петрик радісно побіг ділитися хлібом зі своїми крилатими та чотириногими друзями.

Любов ГОЛОТА

ТВОЯ АБЕТКА

Аа

А – це ключик до абетки.
Всі секрети відімкну.
Імена всіх літер знаю,
Тож почну веселу гру:
– Апельсин, ананас, –
Швидше на обід до нас!

Гг

Гудзик упав і скотився під ганок.
Гава подумала: з'їм на сніданок.
І гонорово гава ходила –
Гудзик шукала, гулю набила.

Бб

Білим-біло в лісі білім.
Всі зайці тут – біляки.
В білім лісі на узліссі
Білку годував з руки.

Дд

Дім і дуб. На дубі дятел
Заглядає у дупло.
– Тут дуб-дуб, – дудоче дятел.
Дятел тут! – гуде дупло.

Вв

Ворона ворону дзвонила,
Що воронятам наварила
Горнятко каші і узвар.
А ворон воронісі: – Карр,
Лечу на кашу і узвар.

Ее

Екскаватор над рікою
Набира пісок рукою.
Набира рука багато –
Ну й могутній екскаватор!

Гг

Гриб до гриба говорив:
– Дощик – не пригода!
Гожий я і гарний ти,
І грибна погода.

Єє

Єнот спитав у їжака:
– Навіщо одіж ось така?
Не доберу у толок: вся із голок,
Із кольок.

Марія ЧУБІКА

Наша бабуся

Сьогодні гарний сонячний, можна сказати спекотний, день. Мати повезла нас до бабусі в село. На березі річки – гурти дітей та молоді. Їхні веселі крики роздавалися далеко за село. Ми були раді покупатися в такій теплій воді, хоча вже тиждень, як царює на землі вересень.

Хвилини бігли-летіли, але ми не хотіли йти до хати., хоча вже добренько зголодніли, а бабуся вже кілька разів приходила за нами.

– Ходімо, Іванку, Андрійку, – наполягала дівчинка.

– Йти ти, Марічко, – кричали хлопці, а самі далі продовжували купатися.

За ними вже вдруге приходила бабуся, але вони так благали її, що вона повернулася сама додому.

– Ще трішки, ще півгодинки, – крикнули їй услід.

Добра бабуся повернула голову, посміхнулася і подалася додому.

Вдома приготувала для голодних внуків улюблених оладків, які тільки вона вміє пекти. Сонечко вже покотилося за обрій, залишаючи за собою золоту заграву, коли діти відчували голод, який царював у їхніх шлунках.

Бабусі вдома не було, але на столі під новим новотканим рушником на них чекали ще теплі оладки із черешневим варенням, коров'ячим сиром та медом – на вибір, а також чашки зі свіжоздоєним молоком.

Діти завели таку розмову:

– Ой, які смачні оладки, – перша похвалила Марічка.

– Дуже смачні, – підтвердили хлопці.

– Наша бабуся дуже добра господиня, правда? – перепитала вона.

– І як вона радіє нашому приїзду, – втрутився в бесіду менший Андрійко.

– А коли приїздить до нас, то привозить стільки гостинців, аж мені здається, що її сумка якась чарівна, – оголосив Іванко.

– А пам'ятаєш, як вона сідала на підлогу, щоб погратися зі мною, а опісля дуже важко підніма-

лася і ми всі допомагали їй? – згадав Андрійко.

– Бабуся дуже уважно розчісувала моє довге волосся і заплітала його в коси. То було так приємно, що мене хилило на сон, мабуть, у неї був чарівний гребінець, – сказала Марічка.

– А ще вона ніколи не забувала за наші дні народження і завжди приносила саме той подарунок, якого ми бажали. І звідки їй було знати? – запитав Іванко.

– А ще бабуся навчила нас таких гарних українських пісень, які ми разом співаємо зимовими вечорами і яких ніхто крім нас не знає, – прощобетала дівчинка.

– А яких колискових нам співала! Я пам'ятаю, як швидко я засинав, – згадав Андрійко.

– Стривайте, стривайте, а про казки ми забули? – весело крикнув Іванко.

– Ні, не забули, не забули! Це Колобок, Лисиця та Іжак, Фарбований Лис, Дивна сопілка та ще багато інших, – згадала Марічка.

– Увага, увага, скажіть, чому дорослі не святкують День усіх бабусь світу? – поцікавився Іванко.

– Молодець, молодець, цікава пропозиція, – крикнули вони майже разом і заплескали в долоні.

– А ми це запропонуємо! – додали всі.

– А коли мав би бути цей день? – не вгавала дівчинка.

– Над цим ми ще подумаємо і поговоримо з батьками. Згода? – перепитав Іванко.

– Згода, згода! – голосно крикнули всі троє і затихли, бо до кімнати увійшла бабуся.

– Ой, які тихі мої внуки. Що ж сталося? – здивовано перепитала вона.

– Не сталося нічого, то ми просто трішки зморені, – майже разом відповіли діти, швидко шмигнули один за одним і подалися до спальні.

Там ще трохи посперечалися, а опісля, зморені, поринули у міцний, солодкий і, мабуть, гарний сон, бо в кожного з них на вустах сяяла щаслива усмішка.

Спиридон ЧЕРКАСЕНКО

КОЛОСКИ

Любо та гарно влітку на полі!

Далеко-далеко навкруги, скільки оком сягнеш, колоски, колоски, колоски – ціле море колосків. Поміж них синіє подекуди запашний васильок, червоніє горошок ніжний, біліє чіпка берізка. Ген на межі вигнався велетень-будяк, цар степовий. Він у червоній короні, стоїть, не похитнеться, озброєний сиво-зеленим листом, із страшеними колючками: ні підійти, ані підступити до нього – справжній цар!..

Любо та гарно!

А з неба сміється ясне сонечко і ллється-дзвенить, мов срібний дзвіночок, жайворонкова пісня чудова. Він співає:

*Любо та гарно
Всім нам на полі:
Всі ми зростаєм
В полі на волі.
Дощик нас поїть,
Поле годує,
Сонце пригріє
І поцілує...
А за горою
Вбогі є хати,
У них голодних
Діток багато.
Хто їх голубить,
Хто поцілує?
Бідних сиріток
Хто нагодує?..*

Жалібно співав жайворонок, так жалібно, що від того співу прив'яв васильок, ще більш зачервонівсь горошок вродливий, зібгались біленькі дзвіночки берізчані, повні колосочки похилились аж до землі; тільки поважний будяк стояв нерухомо, ніби й не чув нічого.

– Коли б я міг побачити їх, тих діток, – прошепотів васильок, – то обвіяв би їх чудовими пахощами, і вони забули б за хліб.

– Коли б я міг побачити їх, – промовив горошок, – то зачарував би їх красою своєю, і висхли б сльози їм на очах.

– Коли б я могла побачити їх, – зітхнула берізка, – то міцно оповила б їх, напоїла б отрутою своїх пахощів: вони послули б і вві сні бачили б щастя.

– Дурниці верзете, – обурився будяк, – всіх не нагодуєш. І яке нам діло до них або до того дурисвіта, що ото верещить десь угорі. Аби нам гарно було!

– Сором, сором отаке говорити, – хитаючись од жалю, застогнали колоски

– Коли б вони прийшли сюди, то ми розірвали б тіло своє, вийняли б зерносерце своє й нагодували б голодних.

І знов захитались колоски од гострого болючого жалю, викликаного чарівною піснею жайворонковою...

А вітер, всесвітній підслухач, тихо-тихо та ласкаво зашепотів поміж колосками:

– Вони прийдуть, і ви нагодуєте їх!..

Загадки

На городі восени
Лежать жовті кабани,
Прив'язані за хвости,
Щоб не здумали втекти.

(пелудорл)

Щось на небі гуркотить,
Наче звір страшний летить.
Сильний дощ на землю л'ється,
Звір у руки не дається.
Очі світяться яскраво –
Всі у дім тікайте жваво!

(лрім та блискавка)

Понад лугом линуць, линуць
Звуки хрипуваті,
Ніби хтось міцну тканину
Роздира на клатті.
Ранок синій брови хмурить:
– Хто дере, питаю? –
Із лози пташатко буре:
– Дир!.. Це я... співаю.

(леркач)

Там доорює, там сіє,
трусить яблука в садах.
І маює, як уміє,
на листочках і листках.
– Ну й завзята ж у роботі!
– Так за те вся в позолоті.

(анісо)

Африканська народна казка

Заєць і гієна

Заєць та гієна були сусідами, і напередодні одного великого свята пішли вони вдвох шукати подарунків для своїх родин.

Як вийшли із села, заєць і каже:

– Ти йди ліворуч, а я – праворуч.

– Ні, – прогугнявила гієна, – не піду я ліворуч, я хочу йти праворуч...

– Гаразд, – погодився заєць, – тоді праворуч підеш ти, а я піду ліворуч.

Розійшлися вони кожен у свій бік. Гієна йшла і на смітниках підбирала ганчірки та щербаті горщики. А заєць не знайшов нічого.

На сьомий день мандрів, як і домовилися, вертають вони назад. Гієна несе щербаті горщики і старе ганчір'я, а заєць вертає з порожніми руками. Зайшовши у тінь квітучого гумового дерева – так називають сене-гальську акацію – ліг у затінку, потягся й зітхнув:

– Ох, яка прохолодна тут тінь!

Не встиг сказати, як на нього посипався дощ коштовностей: коралі, браслети, сережки. Ско-

чив заєць у захваті на ноги, зібрав усе у великий клунок, подякував дереву і стрілою помчав додому.

А гієна вже два дні як повернулася. І все не може нахвалитися зі своєї удачі. Заєць прибіг додому вночі. Сховав клунок і ліг спати.

Нарешті настав день великого свята. Гієна ще вдосвіта викупала своїх дітей і повдягала у те ганчір'я, що знайшла. Ще й на шию замість прикрас почіпляла щербаті

горщики. Заєць і собі розкрив клунок і розкішно вбрав своїх дітей. Усі подалися на свято.

Проте гієнині діти одразу прибігли назад додому, гірко плачучи, бо всі з них сміялися. Засмучена гієна пішла до зайця просити, щоб він допоміг і її малюкам знайти такі самі гарні прикраси, як у його дітей. Заєць мав дуже добре серце. До того ж, він був дуже послужливий, тож і показав гієні галявину, на якій росло гумове дерево, ще й чарівних слів її навчив: «Ох, яка прохолодна тут тінь!»

Не встигли ще й перші півні проспівати, а гієна вже подалася з дому, закинувши на плече велику сокиру. Прийшла до гумового дерева, зрубала його, взяла на спину і притягла до села. Відтак викопала біля своєї хати яму і увіткнула в неї дерево. Потім пересунула якомога далі огорожу з усіх чотирьох боків, щоб двір став ширший, замкнула ворота, а тоді лягла горілиць під деревом і крикнула:

– Ох, яка прохолодна тут тінь!

Але нічого не впало. Вона знову крикнула:

– Ой, яка прохолодна тут тінь!

Знову нічогісінько. Цілий день і всеньку ніч кричала вона чарівні слова, але так нічого з дерева і не впало.

А вранці зірвався сильний вітер, закрутив дерево у вихорі й заніс кудись далеко-далеко.

І граємося, і вчимося!

Курочка і неслухняний півник

(До питання про виховання догляду за здоров'ям)

1. Прочитайте (прослухайте) казочку «Курочка і неслухняний півник»:

«Жили собі старша сестричка курочка і молодший її братик півник.

Побіг півник у садок та й почав дзьобати зелені яблука.

– Не їж, півнику, зелені яблук, бо животик у тебе буде боліти, – сказала курочка.

Але півник не послухався своєї старшої сестрички. Їв та їв зелені яблука. Так наївся, що ледве додому прийшов.

– Ой, – закричав півник. – Курочко-сестричко, у мене животик болить! Дай мені ліків.

Пішла курочка до лікаря бузька, дістала ліків, дала їх півникові і той видужав.

Видужав півник, побіг надвір і так набігався, що аж гаряче йому стало. Побіг він до річки напиться води.

– Не пий, півнику, холодної води, бо захворієш, – сказала курочка.

Півник знову не послухався своєї старшої сестрички. Напився холодної води біля річки й захворів.

Принесла його курочка у хату, покляла у ліжку і покликала лікаря.

Лікар оглянув півника, дав йому ліків і сказав півникові лежати в ліжку. Довго лежав півник у ліжку, але видужав.

Прийшла зима. Потиснули морози й почала річка замерзати. Півникові захотілося поковзатися на льоду.

– Не йди на лід, – знову порадила крочка-сестричка, – лід іще тонкий, він трісне і ти впадеш у річку.

Не послухався півник своєї старшої сестрички, побіг швидко по льоду. Лід проломився, півник – шубовсь у воду! І потонув, пропав під льодом, уже ніхто не зміг його врятувати.

2. Розглядаючи малюнки, перекажіть казочку про курочку-сестричку і неслухняного півника

3. Подумайте самі: чому півник загинув у воді?

4. Як по-вашому: треба чи не треба слухати старших?

5. Уже настала осінь і в нас. Чого доброго можете навчитися ви з цієї казочки?

Підготував І. Ребошанка

Розмаляй сторінку

Косарі

Слова народні

Музика Юрія ПАРАЩИНЦЯ

Allegretto

В по - не - ді - лок ра - но ко - сив та - то сі - но,
 Ко - сив та - то, ко - сив я. ко - си - ли ми о - бид - ва.

В понеділок рано косив тато сіно,
 Косив тато, косив я, ми косили обидва. (Двічі).

В вівторок рано грабав тато сіно,
 Грабав тато, грабав я, ми грабали обидва. (Двічі).

В середу рано сушив тато сіно,
 Сушив тато, сушив я, ми сушили обидва. (Двічі).

В четвер рано вітрив тато сіно,
 Вітрив тато, вітрив я, ми вітрили обидва. (Двічі).

В п'ятницю рано складав тато сіно,
 Складав тато, складав я, ми складали обидва. (Двічі).

В суботу рано звозив тато сіно,
 Звозив тато, звозив я, ми звозили обидва. (Двічі).

В неділю рано їли коні сіно,
 Спочив тато, спочив я, ми спочили обидва. (Двічі).

Сторінка народознавства

Лялька-мотанка

*„Моя лялька-мотанка ниточкою змотана,
оберіг мій на землі, талісман мені в житті.”*

Лялька-мотанка (або вузликова лялька) є прадавнім сакральним оберегом. Її можна сміливо назвати прапрабабусею усіх ляльок, а першу ляльку зробили більше 5 тисяч років тому. Знані ляльки в багатьох народів світу, всі вони різняться ззовні і за матеріалом, але їхня суть – незмінна, і це споріднює їх більше, ніж відмінність матеріалу.

Лялька-мотанка є воістину українським оберегом, як дитяча іграшка, як оберіг родини, як могутній магічний талісман і символ зв'язку поколінь. Відомі також „спеціалізовані” мотанки: «зернушка» на добрий урожай; «сонниця», щоб дитячий сон був міцним і здоровим; «долюшка» на щасливе життя; весільна «князь-княгиня» парна лялька, яка має одну спільну руку на двох.

Ляльки-мотанки різні, на добробут і здоров'я родини мають червоно-зелені відтінки; для успіху в фінансових справах – зелені та золотисті; для щастя у коханні й подружньому житті – червоні, рожеві, помаранчеві кольори; для успіху в творчості – блакитні. І звісно, велику силу має вишивка! Потужну захисну силу мають мотанки з натурального конопляного полотна.

Особливість ляльки-мотанки полягає в тому, що до неї заборонено торкатися ножицями або голкою. Всі клапті тканини рвуться виключно вручну, дрібні деталі примотують, але ніяк не пришивають. Окремі частини одягу потрібно вишити заздалегідь, до початку виготовлення самої ляльки.

Важливим правилом є те, що не можна

зав'язувати на ляльці вузли. Єдиний вузол, який дозволяється, це вузол в районі пупка, який символізує народження ляльки. До речі, саме в момент зав'язування цього вузла потрібно подумати про призначення ляльки і загадати бажання. Також, дозволяються вузли на рукавах, поки ті ще не приєднані до тіла ляльки. Цікавий факт: деякі мотанки зовсім без рук, але свого значення вони від цього не втрачають.

Вважається, що лялька-мотанка повинна бути безлика, але та, яка служить берегинею – з хрестом замість обличчя. Ця унікальна особливість української ляльки-мотанки відрізняє її від усіх існуючих. Цей хрест ні в якому разі не вишивається – тільки намотується! Хрест стає оберегом, символом Сонця, символізує саму людину, гармонію її фізичного світу (горизонталь) і духовного (вертикаль). І обов'язково вузлова лялька мотається за рухом сонця – тоді вона принесе вдачу та щастя.

Починається виготовлення будь-якої мотанки з голови. Потім її одягають у квітчасте вбрання, намотуючи: сорочку, спідницю, фартух і хустку. У деяких регіонах України голову роблять з макової голівки. Втім, мак є водночас символ родючості і могутній оберіг. Мак-видюк здавна сіяли біля порогу хати, щоб він захищав оселю.

Наостанок потрібно звернути увагу на важливу річ: лялька-мотанка повинна виготовлятися за один раз! Рукодільниці не можна відволікатися і залишати роботу, інакше оберіг може не тільки не подіяти, але і принести нещастя. І пам'ятайте, лялька, зроблена руками, значно тепліша та добріша, ніж куплена, адже вона наша – автентична... ЛЯЛЬКА-МОТАНКА!

Джерело: motanka.uco

Зроби власними руками!

Лялька-мотанка з кукурудзяного листа

Викидний матеріал качана кукурудзи – листя або лущиння, надиhaє фантазію рукодільниць здавна. А блідо-жовті вироби з рифлено-смугастою структурою виглядають

оригінально і природньо. Зробити ляльку-мотанку з кукурудзяного листа можна всього за 15-20 хвилин! Все, що знадобиться для роботи, власне і є листя, три ватних диска, нитки і одна зубочистка.

Особливості матеріалу: лущиння висихає швидко, але характер деформації листка вгадати неможливо. Тому рекомендують листочки кілька хвилин проварити, а потім висушити. Або просушити в тіні, так листки не втратять колір, і праскою попросувати кожен листок. Щоб полегшити плетіння, перед роботою сухе листя злегка змочують і добре зтрушують. Увага: якщо використати сире лущиння то, підсохнувши, листки зменшаться в розмірах і лялька може просто розсіпатися!

З дисків формуємо голову ляльки, обертаємо її листом і ниткою фіксуємо в області

шиї. Кінці не обрізати!

Нитками прикріпимо зубочистку, яку зверху обгорнемо смужками листя. Це будуть широкі рукава.

”Одягаємо у сорочку”, перемотуючи два листка навхрест. До пояса прив'яжемо декілька листків спіднички. Краї низу рівняємо, щоб лялька могла стояти.

Ще одна тонка смужка на поясі, приховає нитки і слугуватиме поясом. Плетемо гарну косу і пов'яжемо хустинку на голові у ляльки.

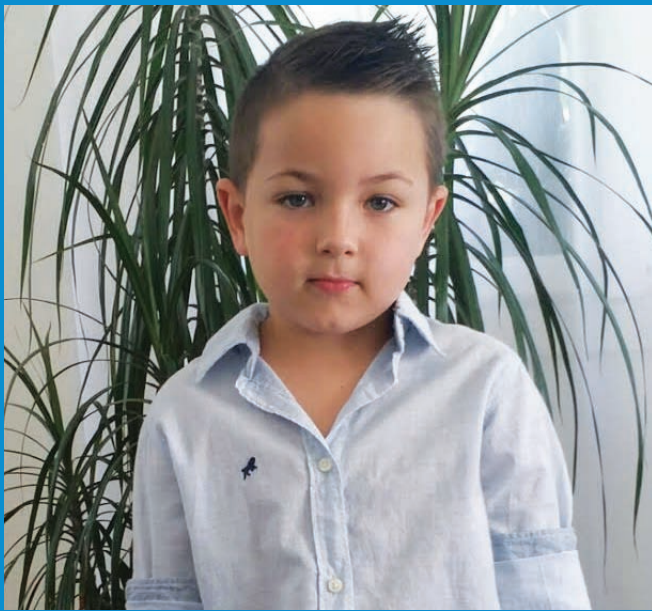
Ось і все - лялька-мотанка готова! І яка ж вона кралечка! Хіба ні?

Подала Л. МІХАЛЕЙКО

Пишаємося нашими дітьми!

Любі діти!

Вже жовтень. Ліси паленіють червоно-гарячим листям, сади осиротіли від плодів, ниви сіріють, очікуючи нового снігу, щоб навесні розбуйніти свіжим урожаєм. Тож, дорогі діти, відпочивайте за цей час. Та не цурайтесь домашньої роботи, а насамперед книжки. Бо читання збагачує вашу мову і духовне життя ваше теж. І мудрість ваша поглибшає. Тож зичимо вам міцного здоров'я. Хай вам щастить!

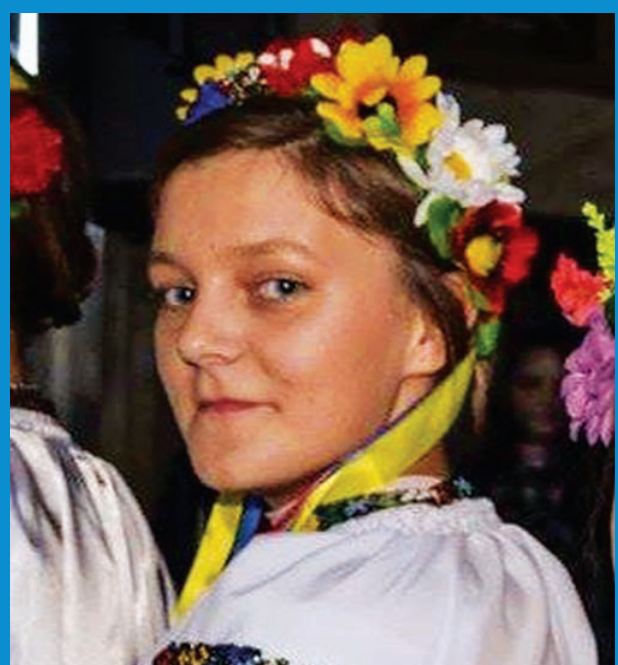
Влад Петрищук,
5 років і 7 місяців, с. Рускова

Данієл Зеле,
6 років, с. Луг над Тисою

Наталія-Катерина Фрасенюк,
3 роки, с. Негостина

Дениса Роберта Мойсюк,
16 років, с. Луг над Тисою